

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการ
ภายใต้สถานการณ์โควิด 19 ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

**Guidelines for Developing Behavioral Leadership of School Administrators in
Academic Administration under the COVID-19 Situation of Mae Sai Wiang Phang
Kham Educational Development Network Group School Chiang Rai Primary
Educational Service Area District Office 3**

วันที่รับบทความ: 4 มิ.ย. 66

วันที่แก้ไขบทความ: 26 ธ.ค. 66

วันที่ตอบรับ: 20 มิ.ย. 67

วารุณี สมัคร¹

Varunee Samak¹

สมเกียรติ ตุ่นแก้ว²

Somkiet Tunkaew²

กฤติยา อริยา³

Krittiya Ariya³

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้เป็นวิจัยแบบผสมผสาน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพของภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์โควิด-19 2) เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาภายใต้สถานการณ์โควิด-19 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์โควิด-19 เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์โควิด-19 แบบสอบถามปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์โควิด-19 และแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์โควิด-19 โดยเก็บจากแหล่งข้อมูล ประชากรเป็นครู จำนวน 253 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 8 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (2565)

¹ Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (2020)

² อาจารย์ ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก)

² Lecturer in Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (Advisor)

³ อาจารย์ ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม)

² Lecturer in Master of Education (Educational Administration) Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. (CO Advisor)

1. สภาพของภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหาร เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พฤติกรรมผู้นำแบบทีมและค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ พฤติกรรมผู้นำแบบตามสบาย

2. ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านครูผู้สอนและมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านงบประมาณ

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหาร มีแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม อยู่ 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีความคิดริเริ่ม 2) ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข 3) ด้านการยอมรับนับถือ 4) ด้านการให้ความช่วยเหลือ 5) ด้านการโน้มน้าวจิตใจ 6) ด้านการประสานงาน และ 7) ด้านการเข้าสังคม

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สถานการณ์โควิด-19

Abstract

This research is a mixed research. The objectives were 1) to study the behavioral leadership status of educational institution administrators in academic administration under the COVID- 19 situation. of Mae Sai Wiang Phang Kham Educational Development Network Group School Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3 2) to study the important factors affecting the academic administration of school administrators under the COVID- 19 situation 3) to study the behavioral leadership development guidelines of school administrators Study in academic administration under the COVID- 19 situation Research tools include The five-level estimation scale questionnaire was a questionnaire on the condition of behavioral leadership of school administrators in academic administration under the COVID- 19 situation. Questionnaire on important factors affecting academic administration of school administrators and interview form regarding behavioral leadership development of school administrators in academic administration under the COVID-19 situation by collecting from the source The population consisted of 253 teachers and 8 school administrators. The data were analyzed by analyzing the key content. Mean and Standard Deviation The results showed that the results of the study showed that

1. Conditions of Behavioral Leadership of Educational Institution Administrators in Academic Administration under the WID- 19 Situation Overall, it's at a high level. The mean in descending order were 1) Team Leader Behavior 2) Relationship Leadership Behavior 3) Parent Leadership Behavior 4) Moderate Leadership Behavior 5) Productive Leadership Behavior and 6) Leadership Behavior. casual

2. Important factors affecting academic administration under the COVID- 19 situation Overall, it's at the highest level. The averages were sorted from least to greatest: 1) teachers, 2) administrators, 3) parents and communities, 4) buildings, 5) media and technology, 6) budget.

3. Guidelines for behavioral leadership development of school administrators in academic administration under the COVID- 19 situation There are seven aspects of behavioral leadership development guidelines for school administrators in academic administration under the COVID- 19 situation, namely 1) initiative, 2) knowledge and improvement, 3) respect. 4) assistance, 5) persuasion, 6) coordination, and 7) socialization.

Keywords: Developing Behavioral Leadership of School Administrators, Situation of COVID-19

บทนำ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 37 ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษา พ.ศ. 2546 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีโครงสร้างการบริหารงานภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย 7 กลุ่มงาน 1 หน่วย มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 139 โรงเรียน โรงเรียนในเขตบริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มี 5 อำเภอ คือ อำเภอแม่จัน อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน อำเภอแม่ฟ้าหลวง และอำเภอดอยหลวง แบ่งเป็น 19 กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ ตั้งอยู่เขตบริการอำเภอแม่สาย ประกอบด้วยโรงเรียนในเครือข่าย จำนวน 8 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนบ้านป่าเหมือด 2) โรงเรียนบ้านป่ายาง 3) โรงเรียนบ้านเวียงพาน 4) โรงเรียนชุมชนบ้านไม้ลู่ชนมิตรภาพที่ ๑๖๕ 5) โรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลปศาสตร์) 6) โรงเรียนบ้านเหมืองแดง 7) โรงเรียนบ้านสันทราย และ 8) โรงเรียนบ้านสันมะนะ ซึ่งทุกโรงเรียนได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

สถานการณ์การระบาดทั่วของไวรัสโคโรนา 2019 เป็นการแพร่ระบาดทั่วโลก โดยสาเหตุมาจากไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ เริ่มต้นขึ้นในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 การระบาดครั้งนี้ยังก่อให้เกิดอุบัติเหตุ ประกอบด้วย ความไม่มั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ รวมไปถึงการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สิ่งที่เรากำลังเผชิญกันอยู่ในทุกวันนี้เป็นสถานการณ์ที่เรียกว่าเข้าขั้นวิกฤติและเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในประเทศอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน สิ่งเหล่านี้เป็นสัญญาณที่ทำให้เราต้องตั้งรับ ปรับตัวหาวิธีที่จะรับมือกับสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความปกติใหม่โดยมีแนวทางในการบริหาร ได้แก่ การเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนออนไลน์ ด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยี การออกแบบหลักสูตรโดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน การบริหารจัดการโรงเรียนและครูให้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ มีการหารือและวางแผนร่วมกันของบุคคลที่เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน ตั้งแต่ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ประกอบการในภาคธุรกิจและภาคประชาสังคม พ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมถึงการเตรียมความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจของครูและนักเรียน

งานวิชาการเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร เนื่องจากงานวิชาการเป็นงานหลักในสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการกระตุ้นและส่งเสริมร่วมมือกันในการปรับปรุงงานวิชาการของโรงเรียนอยู่เสมอ (สันติ บุญภิรมย์, 2552, 22) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกาญจน์ เรืองมนตรี (2554, 15-16) ได้กล่าวถึงงานวิชาการว่า งานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งขึ้นกับงานวิชาการทั้งสิ้น เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง สถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพของคน เนื่องจากการดำเนินงานในสถานศึกษามีผลกระทบต่อการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนโดยตรง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดภารกิจของสถานศึกษาให้มีความหลากหลายยิ่งขึ้น โดยกำหนดไว้ในมาตรา 15 ให้มีการจัดการศึกษาหลากหลายรูปแบบ ทั้งในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย

มาตรา 24-30 ว่าด้วยการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ มาตรา 38 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษา มาตรา 47-51 ว่าด้วยระบบประกันคุณภาพการศึกษา ตลอดจนมีการกระจายอำนาจการบริหารจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ มีอิสระและคล่องตัวในการตัดสินใจ

สถานศึกษาจึงมีภารกิจที่จะต้องจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน ให้นักเรียนมีคุณภาพทัดเทียมกับนานาชาติ ประเทศ การที่จะทำให้โรงเรียนมีคุณภาพต้องอาศัยการบริหารงานด้านต่าง ๆ ในโรงเรียน โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ ถือเป็นงานหลักของโรงเรียน มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ คุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัดเมื่อการบริหารงานวิชาการประสบความสำเร็จ และการที่จะทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานและมีคุณภาพ พิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, 1) สถานศึกษาจะประสบความสำเร็จในด้านการบริหารงานวิชาการขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ ตั้งอยู่เขตบริการอำเภอแม่สาย ประกอบด้วยโรงเรียนในเครือข่ายฯ จำนวน 8 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนบ้านป่าเหมือด 2) โรงเรียนบ้านป่ายาง 3) โรงเรียนบ้านเวียงพาน 4) โรงเรียนชุมชนบ้านไม้ลุงชนมิตรภาพที่ ๑๖๕ 5) โรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลปศาสตร์) 6) โรงเรียนบ้านเหมืองแดง 7) โรงเรียนบ้านสันทราย และ 8) โรงเรียนบ้านสันมะนะ จากผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ย้อนหลังพบว่าค่าเฉลี่ยรวมทุกรายวิชาในแต่ละปี การศึกษาไม่ถึงร้อยละ 50 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคุณภาพการศึกษาสมควรได้รับการติดตามและปรับปรุงคุณภาพ การศึกษาให้ได้มาตรฐานตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จากสภาพปัญหาและ เหตุผลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้นำที่มีส่วนในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา จากปัญหาที่กล่าวมาผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษาในการบริหารงานทางวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาสถานศึกษาไปสู่ เป้าประสงค์ คือ มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณภาพการศึกษาที่สูงขึ้นและมุ่งหวังให้เด็กไทยทุกคน ดี เก่ง มีความสุข เพิ่มทุนทางสังคม ลดปัญหาที่เกิดขึ้นและนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพของภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการภายใต้ สถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

2. เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงาน วิชาการภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

คำถามการวิจัย

1. สภาพของภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เป็นอย่างไร

2. ปัจจัยสำคัญใดบ้างที่มีผลต่อภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ควรเป็นอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา

1.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม (ทฤษฎีภาวะผู้นำตามตาข่ายแห่งผู้นำของBlake และ Mouton) ประกอบด้วย รูปแบบภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม 6 แบบ ดังนี้ 1) แบบมุ่งผลผลิต 2) แบบมุ่งความสัมพันธ์ 3) แบบสายกลาง 4) แบบทีม 5) แบบตามสบาย 6) แบบพ่อแม่

1.2 ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม ประกอบด้วย ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มี 6 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านผู้บริหาร 2) ปัจจัยด้านครูผู้สอน 3) ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน 4) ปัจจัยด้านงบประมาณ 5) ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ 6) ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา (สังเคราะห์จากนักวิชาการเป็นแนวคิดของผู้วิจัย)

1.3 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มี 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีความคิดริเริ่ม 2) ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข 3) ด้านการยอมรับนับถือ 4) ด้านการให้ความช่วยเหลือ 5) ด้านการโน้มน้าวจิตใจ 6) ด้านการประสานงาน 7) ด้านการเข้าสังคม (ตามแนวคิดของกริฟฟิธส์ (Griffiths))

1.4 การจัดการศึกษาภายใต้สถานการณ์โควิด-19

1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. แหล่งข้อมูล

2.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ จำนวน 8 โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

2.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษา แผนปฏิบัติงานประจำปี แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการทดสอบระดับชาติ เป็นต้น

3. ด้านพื้นที่ โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 8 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) โรงเรียนบ้านป่าเหมือด โรงเรียนบ้านเวียงพาน โรงเรียนบ้านป่ายาง โรงเรียนบ้านสันทราย โรงเรียนชุมชนบ้านไม้ลุงชนมิตรภาพที่ 169, โรงเรียนบ้านเหมืองแดง และโรงเรียนบ้านสันมะนะ

4. ด้านระยะเวลา การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ตั้งแต่เดือน สิงหาคม 2564 - เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพของภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีรายละเอียด ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาสภาพของภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์โควิด-19 การหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยนำเครื่องมือที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นขอคำแนะนำและตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยใช้สูตรของ Rowinelli และ Hambleton (1977, อ้างถึงใน คณะกรรมการผลิตชุดวิชาการวิจัยหลักสูตรและการเรียนการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์, 2553 : 9-52 - 53) เกณฑ์ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 - 1.00 ให้คัดเลือกไว้ใช้ได้ โดยเครื่องมือที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นมีค่า IOC ในแต่ละข้อคำถาม ได้แก่ 0.67 และ 1.00 จึงคัดเลือกไว้ใช้ได้ทุกข้อคำถาม โดยคุณภาพของเครื่องมือที่ได้ เท่ากับ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์เท่ากับ 1.00 จึงนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อคำถามและหาค่าความเชื่อมั่นเรียบร้อยแล้วไปปรับปรุงให้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 253 คน ผู้ศึกษาได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากรและรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) ผู้ศึกษานำหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายถึงผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 8 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอน 2) ผู้ศึกษาได้ส่งแบบสอบถาม จำนวน 253 ฉบับ ไปถึงครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา

แม่สายเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้วยตนเองและกำหนดวันในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนภายใน 15 วัน 3) ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบ พบว่ามีความครบถ้วนสมบูรณ์ทุกฉบับ และ 4) ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อดำเนินการตามขั้นตอนของการศึกษาต่อไป

ตอนที่ 2 ศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีรายละเอียดดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 253 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ แบบสอบถามปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา การหาคุณภาพของเครื่องมือ คือ นำเครื่องมือที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นขอคำแนะนำและตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยใช้สูตรของ Rowinelli และ Hambleton (1977, อ้างถึงในคณะกรรมการผลิตชุดวิชาการวิจัยหลักสูตรและการเรียนการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์, 2553 : 9-52 - 53) เกณฑ์ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 – 1.00 ให้คัดเลือกไว้ใช้ได้ โดยเครื่องมือที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นมีค่า IOC ในแต่ละข้อคำถาม ได้แก่ 0.67 และ 1.00 จึงคัดเลือกไว้ใช้ได้ทุกข้อคำถาม และนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อคำถามและหาค่าความเชื่อมั่นเรียบร้อยแล้วไปปรับปรุงให้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากรและรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ผู้ศึกษานำหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายถึงผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 8 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอน 2) ผู้ศึกษาได้ส่งแบบสอบถาม จำนวน 253 ฉบับ ไปถึงครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้วยตนเอง และกำหนดวันในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนภายใน 15 วัน 3) ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบ พบว่ามีความครบถ้วนสมบูรณ์ทุกฉบับ 4) ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อดำเนินการตามขั้นตอนของการศึกษาต่อไป

ตอนที่ 3 ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรที่ให้ข้อมูลในการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์โควิด-19 การหาคุณภาพของ

เครื่องมือ คือ ผู้ศึกษาได้นำเครื่องมือที่สร้างขึ้น ไปขอคำแนะนำและตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยใช้สูตรของ Rowinelli และ Hambleton (1977, อ้างถึงใน คณะกรรมการผลิตชุดวิชาการวิจัยหลักสูตรและการเรียนการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์, 2553 , 9-52 - 53) เกณฑ์ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 – 1.00 ให้คัดเลือกไว้ใช้ได้ โดยเครื่องมือที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นมีค่า IOC ในแต่ละข้อคำถาม ได้แก่ 0.67 และ 1.00 จึงคัดเลือกไว้ใช้ได้ทุกข้อคำถาม จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อคำถามและหาค่าความเชื่อมั่นเรียบร้อยแล้วไปปรับปรุงให้เป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรและรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) ผู้ศึกษานำหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายถึงผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 8 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา 2) ผู้ศึกษาแจกแบบสัมภาษณ์ให้ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 8 คน ด้วยตนเอง บันทึกข้อมูลโดยการจดบันทึกและบันทึกภาพ 3) ผู้ศึกษานำแบบสัมภาษณ์ที่ได้บันทึกข้อมูลมาตรวจสอบพบว่ามีครบถ้วนสมบูรณ์ทุกฉบับ 4) ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปสาระสำคัญจากแบบสัมภาษณ์เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 สรุปเป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพของภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ 1) พฤติกรรมผู้นำแบบทีม 2) พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสัมพันธ์ 3) พฤติกรรมผู้นำแบบพ่อแม่ 4) พฤติกรรมผู้นำแบบสายกลาง 5) พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งผลผลิต และ 6) พฤติกรรมผู้นำแบบตามสบาย ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

จากการศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ 1) ด้านครูผู้สอน 2) ด้านผู้บริหาร 3) ด้านผู้ปกครองและชุมชน 4) ด้านอาคารสถานที่ 5) ด้านสื่อและเทคโนโลยี 6) ด้านงบประมาณ ตามลำดับ

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์โควิด-19 แบบทีม ซึ่งมีแนวทางอยู่ 7 ด้าน ได้แก่

1) ด้านการมีความคิดริเริ่ม คือ เน้นการมีส่วนร่วมในการทำงานของครูและบุคลากรทุกคนเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ 2) ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข คือ ต้องมั่นใจว่าครูทุกคนยอมรับปัญหาและภาพรวมสถานะของสถานศึกษาในปัจจุบันได้ถูกต้อง เป้าหมายอีกอย่าง คือ เพื่อสร้างความกระตือรือร้นท่ามกลางครูและบุคลากร เพื่อดำเนินการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา 3) ด้านการยอมรับนับถือ คือ ต้องมีความกระตือรือร้นที่จะรับรู้สิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัว มีความสามารถที่จะมองเห็นและยอมรับเกี่ยวกับความสามารถของครูแต่ละคน รู้จักนำเอาศักยภาพที่แฝงอยู่ในตัวของแต่ละคนมาใช้ให้เป็นประโยชน์ 4) ด้านการให้ความช่วยเหลือ คือ ต้องช่วยเหลือให้การสนับสนุนให้กำลังใจ ให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาของครู แม้ว่าตัวผู้บริหารเองจะไม่ใช่มือแก้ปัญหาก็ตาม แต่ก็ควรพร้อมเสมอที่จะช่วยเหลือให้ครูสามารถค้นพบวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น 5) ด้านการโน้มน้าวจิตใจ คือ ต้องมีความสามารถในการชี้แจงด้วยวาจาให้ผู้ร่วมงานเข้าใจนโยบาย วัตถุประสงค์ แนวทางในการปฏิบัติงาน สามารถพูดโน้มน้าวให้ครูและบุคลากรร่วมมือกันปฏิบัติงานเพื่อความสำเร็จของการจัดการศึกษา 6) ด้านการประสานงาน คือ ไม่ควรหมกมุ่นอยู่กับเทคนิคหรือวิธีการของตนเองเท่านั้น แต่ควรมีการส่งเสริมให้มีความร่วมมือในคณะครู สมาชิก ผู้ร่วมงาน และบุคลากรทุกคนให้การทำงานอย่างประสานสัมพันธ์กลมกลืนใกล้ชิดกันมากกว่าผู้สนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานทั้งหมด และ 7) ด้านการเข้าสังคม คือ ต้องมีทักษะในการติดต่อสื่อสารและมีมนุษยสัมพันธ์กับสังคมและชุมชน

อภิปรายผล

สภาพของภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 การวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ 1) พฤติกรรมผู้นำแบบทีม 2) พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสัมพันธ์ 3) พฤติกรรมผู้นำแบบพ่อแม่ 4) พฤติกรรมผู้นำแบบสายกลาง 5) พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งผลผลิต และ 6) พฤติกรรมผู้นำแบบตามสบาย ตามลำดับ จากผลการวิจัยอาจเป็นเพราะผู้บริหารในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำมีการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม มีการประชุมปรึกษาหารือหรือวางแผนการปฏิบัติงานภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ร่วมกัน เมื่อมีปัญหาจะใช้วิธีการประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อหาวิธีแก้ไข เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและเสนอแนะในการทำงานภายใต้สถานการณ์โควิด-19 กระตุ้นให้ครูแสดงความคิดเห็นในการประชุม ความสำคัญต่อแนวคิดของครูทุกคน หลอมรวมแนวคิดของครูให้เป็นหนึ่งเดียวร่วมกันขึ้นชมผลสำเร็จในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนรู้ภายใต้

สถานการณ์โควิด-19 อยู่เสมอ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ส่งผลให้การบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำมีประสิทธิภาพ โดยปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ได้แก่ 1) ด้านครูผู้สอน 2) ด้านผู้บริหาร 3) ด้านผู้ปกครองและชุมชน 4) ด้านอาคารสถานที่ 5) ด้านสื่อและเทคโนโลยี และ 6) ด้านงบประมาณ สอดคล้องกับนิตยา แสนสุข (2556) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มี 6 ปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ ปัจจัยด้านงบประมาณและปัจจัยด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ซึ่งผลการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการมากที่สุด คือ ด้านครูผู้สอน อาจเป็นเพราะครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถและจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน เพื่อร่วมงาน ผู้ปกครองและชุมชนเป็นอย่างดี ครูผู้สอนมีคุณธรรม จริยธรรมและปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและสังคม ครูผู้สอนสอนตรงตามวิชาเอก ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์ โควิด-19 สอดคล้องกับหลักสูตรและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์โควิด-19 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ครูผู้สอนนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์ โควิด-19 อยู่เสมอ ครูผู้สอนมีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์โควิด-19 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบทีม ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้บริหารส่วนใหม่มีพฤติกรรมและแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเป็นด้านต่างๆ 7 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการมีความคิดริเริ่ม คือ เน้นการมีส่วนร่วมในการทำงานของครูและบุคลากรทุกคนเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ 2) ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข คือ ต้องมั่นใจว่าครูทุกคนยอมรับปัญหาและภาพรวมสถานะของสถานศึกษาในปัจจุบันได้ถูกต้อง เป้าหมายอีกอย่าง คือ เพื่อสร้างความกระตือรือร้นท่ามกลางครูและบุคลากร เพื่อดำเนินการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา 3) ด้านการยอมรับนับถือ คือ ต้องมีความกระตือรือร้นที่จะรับรู้สิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัว มีความสามารถที่จะมองเห็นและยอมรับเกี่ยวกับความสามารถของครูแต่ละคน รู้จักนำเอาศักยภาพที่แฝงอยู่ในตัวของแต่ละคนมาใช้ให้เป็นประโยชน์ 4) ด้านการให้ความช่วยเหลือ คือ ต้องช่วยเหลือให้การสนับสนุน ให้กำลังใจ ให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาของครู แม้ว่าตัวผู้บริหารเองจะไม่ใช่มือแก้ปัญหาก็ตาม แต่ก็ควรพร้อมเสมอที่จะช่วยเหลือให้ครูสามารถค้นพบวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น 5) ด้านการโน้มน้าวจิตใจ คือ ต้องมีความสามารถในการชี้แจงด้วยวาจาให้ผู้ร่วมงานเข้าใจนโยบาย วัตถุประสงค์ แนวทางในการปฏิบัติงาน สามารถพูดโน้มน้าวให้ครูและบุคลากรร่วมมือกันปฏิบัติงานเพื่อความสำเร็จของการจัดการศึกษา 6) ด้านการประสานงาน คือ ไม่ควรหมกมุ่นอยู่กับเทคนิคหรือวิธีการของตนเองเท่านั้น แต่ควรมีการส่งเสริมให้มีความร่วมมือในคณะครู สมาชิก ผู้ร่วมงาน และบุคลากรทุกคนให้มีการทำงานอย่างประสานสัมพันธ์กลมกลืนใกล้ชิดกันมากกว่าผู้สนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานทั้งหมด และ 7) ด้านการเข้าสังคม คือ ต้องมีทักษะในการติดต่อสื่อสารและมีมนุษยสัมพันธ์กับสังคมและชุมชน

ซึ่งสอดคล้องกับฉันทพัฒน์ จานเก่า (2563) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ภูมิศึกษครูในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่พริก-ศรีถ้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 วิเคราะห์ผลข้อมูล พบว่า ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมมี 6 แบบ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งผลผลิต 2) พฤติกรรมผู้นำแบบทีม 3) พฤติกรรมผู้นำแบบสายกลาง 4) พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสัมพันธ์ 5) พฤติกรรมผู้นำแบบพ่อแม่ และ 6) พฤติกรรมผู้นำแบบตามสบาย และผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำด้านต่างๆ ดังนี้ 1) ด้านการมีความคิดริเริ่ม 2) ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข 3) ด้านการยอมรับนับถือ 4) ด้านการให้ความช่วยเหลือ 5) ด้านการโน้มน้าวจิตใจ 6) ด้านการประสานงาน และ 7) ด้านการเข้าสังคม ๆ นั้นเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์โควิด-19 พบว่า พฤติกรรมผู้นำแบบทีม มีผลต่อการบริหารงานวิชาการภายใต้สถานการณ์โควิด-19 มากที่สุด พฤติกรรมผู้นำแบบทีม ($\mu = 4.44$) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรพัฒนาตนเอง ควรต้องมีการประชุมปรึกษาหารือหรือวางแผนการปฏิบัติงานภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ร่วมกัน ควรมีการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ควรร่วมกันชื่นชมผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน การจัดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 อยู่เสมอ ควรหลอมรวมแนวคิดของครูให้เป็นหนึ่งเดียว ควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและเสนอแนะในการทำงานภายใต้สถานการณ์โควิด-19 เมื่อมีปัญหาควรใช้วิธีการประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อหาวิธีแก้ไข ควรให้ความสำคัญต่อแนวคิดของครูทุกและควรกระตุ้นให้ครูแสดงความคิดเห็นในการประชุม

ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการ
2. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิดและทฤษฎีของนักการศึกษาคนอื่นๆ นอกเหนือจากแนวคิดของกริฟฟิธส์ (Griffiths) ที่ศึกษาในครั้งนี้

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ:
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ.
- ซอฟต์แวร์. (2560). ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอทุ่งยางแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ธีระ รุณเจริญ. (2546). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แอลเพรส
- _____. (2550). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ.

- นราลักษณ์ ชันธุจี. (2548). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนพระราชทานระดับประถมศึกษา
เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น อุดรธานี เลยและหนองคาย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- ธร สุนทรายุทธ. (2551). การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป ทฤษฎี วิจัย และปฏิบัติทางการศึกษา. กรุงเทพฯ.
เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2550). ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ 3: กรุงเทพมหานคร: เซนต์ทริลเอ็กซ์
เพรส.
- ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). จิตวิทยาการบริหารบุคคล. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริม.
ภาวดี อนันต์นารี. (2555). หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ทางการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. ชลบุรี.
Cronbach, L.J. (1974). *Essentials of Psychological Testing*. 3rd ed. New York : Harper and Row.
Likert, R. and Likert, J. (1976). *New Way of Managing Conflict*. New York : McGraw- Hill.
Davis, G. A. (1989). *Effective schools and effective teachers*. Boston: Allyn & Bacon.
Hallinger, P., & Murphy, M. (1985). Assessing the instructional management behavior of principals.
The Elementary School Journal, 8(6), 221-224.